

УДК 02:004:316.77

СУЧАСНИЙ СТАН ЦИФРОВОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

Давидова І.О., Мар'їна О.Ю.

Харківська державна академія культури

Статтю присвячено дослідженню сучасного стану цифровізації вітчизняних бібліотек. Констатовано, що рівень їх соціотехнічного розвитку демонструє поступову адаптацію до цифрового медіапростору. Встановлено, що переважна більшість українських бібліотек перебуває на стадії дослідження та випробування цифрових технологій, яка передуватиме активній фазі цифрової модернізації. Виявлено ключові проблеми, що стоять на перешкоді бібліотечної цифрової модернізації. Виокремлено п'ять рівнів цифрової модернізації вітчизняних бібліотек.

Ключові слова: бібліотека, цифровий медіапростір, цифровізація, цифрова адаптація бібліотек, цифрова модернізація бібліотек.

Постановка проблеми. Преференції цифрового медіапростору швидко поширюються на бібліотечно-інформаційну сферу діяльності, окреслюють нові функції, напрями розвитку та водночас проблемні моменти цифровізації бібліотек. Цифрові технології підвищують ефективність їх діяльності шляхом забезпечення принципово нового рівня створення, узагальнення, поширення та використання інформації і знань. Проте сукупний ефект від цифрової модернізації бібліотечних установ виявляється слабшим очікуваного та розподіляється нерівномірно. «Цифрові дивіденди» – вигоди для піднесення бібліотек від використання цифрових технологій запізнюються та втрачаються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підґрунтям дослідження проблематики цифрової модернізації бібліотек є праці: О.В. Воскобойнікової-Гузєвої, В.М. Горового, Т.Ю. Гранчак, В.О. Ільганаєвої, О.М. Кобелева, В.О. Копанєвої, Д.В. Ланде, І.В. Лобузїна, К.В. Лобузїної, О.С. Онищенко, М.І. Сенченка, Д.В. Солов'яненка, Т.О. Ярошенко та ін. Роботи цих науковців сприяли аналізу різних точок зору щодо діяльності бібліотек в умовах безперервного розгортання цифрового медіапростору, з'ясуванню їх ролі в процесах створення соціального капіталу за цифрової доби. Їх різноаспектний та ґрунтовний аналіз за-свідчив нагальну необхідність і своєчасність обґрунтування концепції цифрової модернізації бібліотек України, довів, що опрацювання окремих аспектів досліджуваної теми відбувається одночасно на теоретичному й емпіричному рівнях. При цьому у наукових працях значна увага приділяється організаційно-технологічному напрямку цифрової модернізації бібліотек; активно вивчається проблематика економіко-правової бази функціонування бібліотек в цифровому просторі.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Публікації українських і зарубіжних вчених позначають вектори можливого руху бібліотек у цифровому медіапросторі, проте не розглядають цифрову модернізацію в якості значущого чинника трансформації і прогресування бібліотечно-інформаційної сфери діяльності стосовно реалій інформаційного суспільства та загальних стратегій суспільного розвитку.

Мета статті – окреслення ключових проблем, що стоять на перешкоді цифрової модернізації вітчизняних бібліотек.

Виклад основного матеріалу. Векторність і темпи адаптації бібліотек до цифрового медіапростору залежать від рівня соціальної організації бібліотечної галузі в суспільстві. Перехід у цифрову епоху до нових можливостей реалізації бібліотек у електронному технологічному середовищі відбувається насамперед через інтеграцію бібліотечного виробництва до цифрового медіапростору й актуалізацію ресурсної бази бібліотечної галузі в контексті гуманізації суспільного життя. Проте в різних країнах цей перехід не співпадає в термінах реалізації та пов'язується з загальнонаціональною, загальнодержавною ієрархією ціннісних орієнтирів, утвердженням у реальному житті соціального статусу бібліотеки. На процесі адаптації бібліотек позначається як позиція країни на старті інформаційної епохи, її спроможність створення й втілення концепцій інформатизації, соціальної інтеграції, інтелектуалізації суспільства, так і пріоритетність та ефективність реалізації державної політики розвитку бібліотечно-інформаційної галузі. Це унікальна ситуація, яка склалася в Україні, коли на фоні загального відставання економіки та соціальної сфери слабка суспільна затребуваність бібліотек протягом останніх двадцяти семи років відчутно позначилася на її сьогоденній реалізації у цифровому медіапросторі. Залишивши за межами ефективного використання значну частину економічного, наукового та високопрофесійного кадрового потенціалу, лише невелика кількість потужних українських бібліотек нині має можливість здійснити помітний рух у цифровому медіапросторі, проте здебільшого це відбувається за окремими найперспективнішими напрямками.

Ефективність цифрової модернізації бібліотек неповною мірою залежить від рівня розвитку технологічного сектора галузі та суспільства. Нині спростування вимагають доволі поширені міфи про магістральну роль техніко-технологічного фактора в прогресуванні країн на шляху до інформаційного суспільства та пряму залежність успішного розвитку її бібліотечної галузі. Це пояснюється тим, що цифровий порядок денний пов'язаний не стільки зі зростанням частки ІКТ у країнах та в конкретних галузях, скільки із можливістю створення економічного ефекту від інвестицій в ІКТ і вмінням отримання максимальної вигоди від цифрових інновацій [3]. Такий розвиток подій відбивається й на становищі бібліотечної галузі України. Інноваційний розвиток вітчизняних бі-

бібліотек, пов'язаний з упровадженням автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем, новітніх телекомунікаційних і веб-технологій, суперечить традиційним, доіндустріальним методам її організації, управління та виробництва. Технологізація діяльності бібліотек створює умови для їх розвитку на новому еволюційному щаблі в структурі глобальної електронної системи соціальних комунікацій. Проте бібліотека не в змозі відповідати вимогам інформаційного суспільства лише завдяки належному техніко-технологічному забезпеченню. Альтернативою вирішення окремих аспектів технологізації бібліотечно-інформаційної сфери діяльності є системні інноваційні зміни та політика, що їх забезпечує [2]. Актуальним стає визначення напрямів трансформації діяльності бібліотек у цифровому просторі, вироблення механізмів їх реалізації, забезпечення цілеспрямованого й системного розвитку їх цифрової модернізації. Бібліотечна сфера потребує консолідованого стратегічного бачення векторів прогресування бібліотек, орієнтирів їх піднесення в умовах високотехнологічного електронного середовища та вироблення загальної концепції розвитку бібліотек у цифровому медіапросторі й об'єднання зусиль в опрацюванні єдиних підходів і засад її реалізації.

На практиці реалізація більшості українських бібліотек у цифровому медіапросторі розпочинається з окремих ініціатив упровадження технологій, незначного спектра сервісів, тобто локальної оптимізації бібліотечного виробництва. Технологізація відбувається переважно спонтанно, випадково, неузгоджено та розмежовано. Враховуючи брак ресурсів і стихійність цифровізації бібліотечних установ, процеси цифрової модернізації не набувають організованості, є фрагментарними та дискретними. Таке «загравання» з технологіями, невиконання повного циклу впровадження організаційно-технологічних інновацій, їх несвідоме відокремлення від загальної стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери не дозволяє бібліотечній системі України повною мірою відповідати вимогам цифрового медіапростору. Зосереджуючись на опануванні окремих технологічних трендів бібліотечно-інформаційна сфера продовжує розвиватись відповідно до старих фрагментованих просторових і часових зразків доелектронної епохи.

У той же час, на фоні активної цифровізації всіх сфер виробничої діяльності, затребуваності інноваційних інформаційних продуктів і послуг, актуальності набуває питання визначення об'єктивних показників їх ефективності в задоволенні потреб суспільства й максимізації цифрового виробництва бібліотек. При цьому помилково ігнорується найважливіший із факторів – період адаптації технологій – феномен «запізнювання» між їх впровадженням і «віддачею», продуктивністю. Адже загальновідомо, що позитивний ефект технологізації реалізується тільки після досягнення певної межі насичення інформаційного простору інфопродуктами. Спостерігається значний «часовий лаг» між інвестиціями в технології та отриманням ефекту від них – період освоєння нових технологій, структурно-організаційної адаптації виробництва до нововведень [3].

В останні роки цифрові інновації в бібліотечній сфері в значній мірі обумовлені споживчим попитом. Проте теоретики та практики підкреслюють:

у певному сенсі бібліотеки створюють «цифрові сурогати аналогового досвіду», тому нині важливо зробити паузу та по-новому поглянути на те, на чому вони зосереджені – на «цифрі», користувачах, або процесах цифровізації [6]. Бібліотекарям необхідно відійти від елементарної комп'ютерної грамотності, переорієнтувати свою роботу на творчі рішення, працювати в тісній співпраці з фахівцями предметних галузей і IT-спеціалістами. Завдання бібліотек не конкурувати з новими технологіями, а вміти адаптуватися до них, отримувати користь і цифрові дивіденди [7].

Адаптація вітчизняних бібліотек до нової технологічної парадигми відбувається із запізненням. Їх цифрова модернізація «ущільнена» у часі й ускладнюється через циклічне загострення ключових проблем законодавчого, техніко-технологічного, матеріально-технічного, методичного характеру. Це пояснюється, з одного боку, усталеністю та професійним консерватизмом бібліотечної сфери діяльності, а з іншого – тривалою системною управлінською кризою та незавершеністю трансформаційних й інноваційних змін у галузі. З багажем проблем минулих десятиліть вітчизняні бібліотеки досить повільно долучаються до цифрового медіапростору. Проте їх вразливе становище змінюється новим піднесенням, можливістю інноваційного бачення життєво важливих аспектів місії бібліотек у цифровому медіапросторі. Більш експансивна цифрова модернізація бібліотек закликає бібліотечну спільноту до одночасного створення потужної цифрової інфраструктури, упровадження нових ефективних практик управління, забезпечення тривалого збереження інформації, даних і знань, створення активів наукової, історико-культурної, цифрової спадщини суспільства.

Сьогодні, коли нагальним стає завдання цифрової модернізації бібліотек у контексті загальносвітових, технологічних і соціокультурних трансформацій, на заваді стають лінійна управлінська парадигма та відсутність механізмів здійснення випереджувальних темпів інноваційного розвитку бібліотек, їх переходу на якісно новий рівень функціонування [1]. Ситуація ускладнюється через необхідність функціонування бібліотек у мережевих структурах. Останні характеризуються децентралізацією управління, новими організаційними стратегіями, що виникають як результат пошуку альтернативних рішень численних учасників цифрового простору; «гнучким виробництвом», здатним швидше реагувати на будь-які виклики технологічно розвиненого цифрового медіасередовища. В умовах мінливої геометрії цифрового простору бібліотечній галузі необхідна надзвичайно гнучка форма управління, вибудова якої матиме вирішальне значення для успішного та тривалого функціонування в новій цифровій економіці, у суспільстві, залежному від реалій цифрового медіапростору. Цифрова модернізація вітчизняних бібліотек потребує нових типів керівництва, стилів управління та пошуку найоптимальніших моделей концептуального організаційного розвитку. Вона передбачає зміну політики – формальних законів, нормативних актів, правил та інструкцій, що регулюють діяльність бібліотек, бачення цифрового майбутнього бібліотек на основі досліджень; практики напрацювання та впровадження нових ідей, оновлення технологій інформаційного

виробництва. Крім того, галузь потребує фахівців з «цифровим мисленням», оригінальними навичками, знаннями та лідерів, здатних стратегічно мислити, ефективно здійснювати процеси цифрової модернізації. За умов активного розвитку та зближення телекомунікаційного, інформаційного й змістовно-технологічного секторів посилюються вимоги до інтелектуального рівня бібліотечних фахівців, їхніх індивідуально-комунікаційних особливостей і професійних якостей, зокрема до рівня їх комунікаційної компетентності [2].

Нагальною є проблема «перезавантаження» всієї галузі, адже нинішнє бібліотечне співтовариство має віру в інновації, проте часто відмовляється від прогресу. Визначальною ознакою вітчизняної бібліотечно-інформаційної сфери є те, що кожного дня вона спостерігає за соціотехнологічними змінами, сприяє їм, все більше змінюється сама під тиском приголомшливих проривів у сфері науки, техніки, цифрових технологій, водночас зводить у ранг непереборних обмежень у вигляді економічних, технологічних, матеріальних й інших ризиків цифрової модернізації. Проте кризи скрізь і завжди змінювалися новим піднесенням. Криза – вдалий момент, який варто використовувати задля розвитку бібліотек; можливість упровадження змін та інновацій [4].

Бібліотечно-інформаційна сфера лише наближається до опанування інкрементального цифрового медіапростору, і наступним кроком їй ще належить зрозуміти особливості «геометрії» електронного технологічного середовища. Технократичність, динамічність, нестабільність, мінливість електронного технологічного середовища примушують бібліотечну сферу шукати шляхи оновлення та модернізації, формувати нові підходи до визначення цілісної стратегії діяльності в оновлених суспільних підсистемах і цифровому вимірі зокрема. Геометрія цифрового медіапростору, яка віддзеркалює різні шаблі розвитку економіки, політики та культури, стимулює бібліотеки здобувати свою нішу в електронному середовищі, вибудовувати нові грані взаємодії з соціумом у ньому, віднаходити можливості бібліотечної галузі у піднесенні інтелектуального та духовного потенціалу українського суспільства та його позиціонування на національному та міжнародному рівнях [5]. Отже, перед бібліотеками постала проблема глибшого розуміння цифрового медіапростору, розв'язання якої має важливе значення для подальшого ефективного прогресу їх цифрової модернізації. Потрібно підкреслити, що досягнути потенціал цифрового медіапростору неможливо лише інтуїтивно, для адаптації бібліотек у його реалії необхідне подолання неузгодженості; набуття системності та скоординованості дій щодо цифровізації, ефективний моніторинг за виконанням прийнятих рішень, лобювання оптимальної нормативно-правової бази тощо.

Технологічні розширення, зміна способів комунікації, новітні методи отримання доступу до інформації суттєво впливають на структуру бібліотек – як концептуально, так і фізично. Прогрес цифрових технологій докорінно змінює логіку функціонування та розвитку сучасної бібліотеки, трансформує не лише її фонди, ресурси, технології, сервіси, а й фізичний простір. Виникають нові формати роботи бібліотек. Наприклад, реалізація концепції 3-го місця на-

дає початок численним творчим лабораторіям, сприяє популяризації наукових напрямів, інноваційному використанню цифрового контенту культурної спадщини, підтримці навчальної та освітньої діяльності, особистих і колективних проєктів молодіжного інноваційного підприємництва, просування ідей технічного прогресу тощо.

Нині нагальною є проблема подолання «опозиції» та протиставлення цифрової і традиційної діяльності бібліотек. На жаль, не відбувається синкретики між цими двома вимірами. Не усвідомлюючи зв'язку між функціонуванням в «фізичному» просторі та можливостями проведення в цифровому медіапросторі аналізу структурних аспектів соціальної динаміки, вивчення поведінки та досвіду індивідів, позицій численних учасників інформаційного суспільства, особливостей їх взаємодії, бібліотечна спільнота втрачає шанси для успішної реалізації цифрової модернізації галузі та можливості підвищення соціального статусу бібліотек.

Бібліотеки в цифровому медіапросторі потрапляють у залежність від загальних тенденцій розвитку інформаційного мейнстріму. З одного боку, в ньому дедалі інтенсивніше відбувається процес дифузії інформації, знань і технологій. Це посилює значення бібліотек як соціокомунікаційних установ, які посідають не останнє місце в рейтингу структур, що окреслюють нині контури політики сприяння інформатизації суспільства. З іншого, вразливість веб-орієнтованої концепції бібліотек пов'язана з тим, що зростання їх «потужності» у веб-середовищі пропорційно менше, ніж зростання влади інших інституційних суб'єктів. Адже перспективи розгортання цифрового простору переважно визначають технологічні гіганти-корпорації, розробники програмного забезпечення, капіталізовані медіакомпанії, видавничі гіганти, як то Google, Facebook, Amazon, Elsevier, Springer тощо. Саме вони, керуючись передусім економічними категоріями, створюють або впливають на розвиток інфраструктури цифрового медіапростору та мережевої комунікації на основі масивних інфраструктурних інвестицій, важливих технологічних досягнень, бізнес-моделей, які сприяють монополізації ринків. Діяльність технологічних гігантів у цифровому медіапросторі «коригує» традиційну схему комунікації, змінює її вертикальну спрямованість на горизонтальну, яка стає складною та розгалуженою, керованою, контрольованою, за потреби, індивідуалізованою або масштабнішою. На відміну від технологічних гігантів, бібліотеки виявляються більш консервативними, схильними до збереження традиційних цінностей, ніж до створення нового інформаційного порядку. Побудовані на основі та навколо традиційного циклу інформаційного виробництва, вони не мають потенціалу для одномоментного повноцінного переходу в цифровий медіапростір, навіть під тиском очевидних соціоекономічних змін чи поведінки споживачів. Невизначеність цифрової стратегії реалізації, посилення тенденції конкуренції за споживача, нині фактично призводять до послаблення або втрати позицій бібліотек у системі цифрових комунікацій. Натомість бібліотечна галузь покликана організувати обмін інформацією в мережевому гетерогенному середовищі, активізуючи свій інформаційно-знаний і культуротворчий потенціал. Основною перевагою при цьому має стати соціальний імідж

бібліотеки як нейтрального, незацікавленого постачальника інформації.

Цифрова модернізація бібліотек нині виходить за межі використання електронного технологічного інструментарію. З одного боку, вона характеризується постійним пошуком і впровадженням досконалих технологій для обслуговування «оцифрованого суспільства», що залежить від технологічних трендів, версій програмного забезпечення, кросплатформовості, конвергентності ЗМІ, соціальних і цифрових мереж, їх використання як у роботі, так і в повсякденному житті людей. З іншого боку, цифрова модернізація бібліотек має спрямовуватись на розв'язання соціокомунікаційних проблем, пов'язаних з розвитком електронного технологічного медіасередовища: розвитком цифрової грамотності суспільства, подоланням цифрової нерівності, обслуговуванням соціальних інституцій у цифровому ландшафті, доведенням потенційної значущості діяльності бібліотеки в електронному середовищі тощо.

Сьогодні можна виокремити п'ять рівнів цифрової модернізації вітчизняних бібліотек. На першому (найнижчому) рівні перебувають бібліотеки, які не втілюють інноваційні зміни, пов'язані з цифровими технологіями. Прикладами є деякі маленькі бібліотеки, сільські філії, шкільні книгозбірні та ін. Проте під тиском цифровізації вони дедалі частіше стикаються з ситуаціями, коли необхідними стають нові компетенції – подання звітної документації, отримання грантів бібліотечними системами, що є їх методичними центрами, оптимізація мережі бібліотек через об'єднання з великими установами тощо. У результаті цифрові технології використовуються ними тільки для протидії реальним загрозам.

Другий рівень посідають бібліотеки, які здійснюють перші кроки адаптації до цифрового простору. Їх діяльність і напрацювання пов'язані з початковою стадією освоєння, пристосування до цифрових можливостей – комп'ютеризацією, інтернетизацією, опануванням невеликого спектра мережових технологій, оновленням переліку продуктів і послуг за допомогою віртуальних аналогів або заміників, створенням сайтів тощо. Цифрові ініціативи таких бібліотек поки є розрізненими, не узгоджуються з корпоративною стратегією, не орієнтовані на взаємодію з користувачами. Проекти розвиваються повільно та в більшості випадків ініціюються колективами або окремими працівниками. На цьому рівні «цифрового розвитку» переважає переважна більшість публічних бібліотек України.

Третій щабель посідають бібліотечні установи, які вже відчули потребу в цифровій модернізації виробничих процесів та у розробці певної стратегії залучення користувачької аудиторії в цифрові проекти, але які поки реалізують їх на рівні окремих ініціатив. Фактично такі бібліотеки перебувають на стадії дослідження та випробування свого адаптивного потенціалу, поступово задіюючи прихований резерв ресурсів адаптації. Використовуючи цифрові технології вони суттєво оновлюють спектр продукції, реалізують власні цифрові активи та беруть участь у корпоративних проектах. Бібліотеки «вибудовують» свою діяльність на основних ресурсах і в контексті соціальних медіа, поступово формуючи взаємодію з користувачами. Проте основані на цифрових технологіях продукти та проекти поки

безсистемні й слабо інтегровані. До цієї групи можна віднести переважну більшість вітчизняних бібліотек різних типів і видів, які вирізняються відсутністю чіткої стратегії розвитку в цифровому просторі.

Четвертий рівень посіли бібліотечні установи, адаптаційна діяльність яких у цифровому середовищі має керований, координований характер і чітке спрямування на розробку цифрових продуктів, ефективну взаємодію з аудиторією користувачів і партнерами – соціокомунікаційними установами: іншими бібліотеками, архівами, музеями, видавництвами, освітніми установами, організаціями соціального профілю й ін. Вирізняючою ознакою бібліотек цього рівня розвитку є націленість на реалізацію революційного потенціалу цифрових ініціатив, отримання «цифрових дивідендів», «відтворених результатів» цифрової модернізації. Їх концепцією розвитку є втілення повного циклу інновацій, пов'язаних з цифровими технологіями, опануванням електронного технологічного середовища. Це втілюється у випробуваному широкому спектрі віртуальних продуктів і послуг, стійких позиціях бібліотечних проектів у мережі інтернет, їх затребуваності серед користувачів у будь-яких контентах і мережових середовищах, чіткій реалізації місії бібліотеки в одному або декількох корпоративних проектах, іноді в консультативно-методичній або навчальній практиці професійної спільноти. Розвиток таких бібліотек відбувається у двох «річищах». Одні завдяки злагодженому комплексному управлінню та діяльності на рівні світових стандартів створюють продукти, сервіси та проекти, які мають усталені позиції в бібліотечному сегменті та на інформаційному ринку. У перспективі вони можуть стати «перетворювачами» у бібліотечно-інформаційній сфері. Інші, зосереджуючись на «перевіреному», продукують цифрову продукцію та створюють цифрові осередки, які не завжди вирізняються новизною, проте є популярними в аудиторії через відсутність конкуренції в бібліотечному середовищі. Приклади цього рівня цифрової модернізації – деякі бібліотеки ЗВО, державні та національні бібліотечні установи.

Вищий, п'ятий щабель посідають бібліотеки, які успішно втілюють стратегію цифрової модернізації та оптимізації бібліотечно-інформаційного виробництва. Вони мають широкий спектр інноваційних продуктів і послуг, використовують цифрові перетворення для отримання конкурентних переваг, а також можливості швидко реагувати на виклики цифрового часу. Їх вирізняє гарне відчуття геометрії електронного технологічного простору, «цифрової доступності», використання зв'язку між користувачами, цифровими активами, продуктами, послугами та партнерами для підвищення адаптивності й ефективності бібліотечно-інформаційної сфери, прогнозування і розробки інновацій у створенні продукції й принципів діяльності. Взаємодіючи на корпоративних засадах з різними учасниками інформаційного суспільства, вони реалізують глобальні цифрові проекти національного рівня, беруть участь або ініціюють міжнародні ініціативи зі збереження та популяризації культурної, наукової і цифрової спадщини. У професійній сфері такі бібліотечні установи здійснюють суттєвий вплив, що не обмежується теренами країни.

Висновки і пропозиції. Стан соціотехнічного розвою бібліотек демонструє їх поступову адаптацію до цих реалій і дозволяє констатувати лише початкову стадію цифрової модернізації, яка згодом становитиме реальну основу соціокомунікаційної діяльності бібліотек в цифровому медіапросторі та глобальній системі виробництва інформації та знань. Основними цілями подальшої цифрової модернізації бібліотек України мають стати: впровадження новітніх цифрових технологій, оптимізація технологічних процесів бібліотечного виробництва в цифровому ландшафті; пріоритезація цифрового виробництва бібліотек; переосмислення аналогової діяльності бібліотек і запровадження нових форматів у межах фізичного простору; використання нових можливостей поєднання бібліотечно-інформаційної діяльності

в цифровому й аналоговому вимірах; переосмислення значення діяльності бібліотеки в цифровому ландшафті, ролі та навичок бібліотечних кадрів; модернізація організаційно-управлінської системи бібліотечно-інформаційної галузі; розробка, реалізація стратегії просування бібліотек у цифровому медіапросторі; оновлення навчальних програм бібліотечної освіти з позиції цифрової медіаграмотності; підвищення доступності оцифрованого та такого, що має цифрове походження, контенту; актуалізація ролі бібліотеки в нових моделях управління інформацією та знаннями в цифровому медіапросторі; налагодження сталого й ефективного партнерства бібліотечних установ у цифровому просторі; розвиток конкурентних переваг бібліотечних проектів у цифровому медіасередовищі.

Список літератури:

1. Давидова І.О. Бібліотечне виробництво в інформаційному суспільстві : монографія / Харків. держ. акад. культури. Харків: ХДАК, 2005. 295 с.
2. Давидова І.О. Когнітивно-комунікаційна парадигма в бібліотекознавстві // Вісн. Харків. держ. акад. культури: зб. наук. пр. 2013. № 40. С. 60-69.
3. Доклад о мировом развитии 2016 : Цифровые дивиденды. Обзор. // Международный банк реконструкции и развития. 2016. 58 с. DOI: <http://doi.org/10.1596/978-1-4648-0671-1.A>.
4. Маніфест Української бібліотечної асоціації «Бібліотеки в умовах кризи», прийнятий Президією УБА 7 липня 2015 р. URL: http://www.nibu.kiev.ua/files/manifest_UBA.pdf (дата звернення: 2.06.2016).
5. Мар'їна О.Ю. Бібліотека в цифровому просторі : монографія / Харків. держ. акад. культури. Харків: ХДАК, 2017. 326 с.
6. Gold A.K. From Digital to Post-Digital: Digital ideas in Practice // Digital Initiatives Symposium, San Diego, California, USA, April 27-28, 2016. URL: <http://works.bepress.com/agold01/14/> (Last accessed: 16.09.2016).
7. Living Knowledge: the British Library 2015-2023. URL: <https://www.bl.uk/aboutus/foi/pubsch/pubscheme3/living-knowledge-2015-2023.pdf> (Last accessed: 5.8.2016).

Давыдова И.А., Марьяна Е.Ю.

Харьковская государственная академия культуры

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ЦИФРОВОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ БИБЛИОТЕК УКРАИНЫ

Аннотация

Статья посвящена исследованию современного состояния цифровизации отечественных библиотек. Констатировано, что уровень их социотехнического развития демонстрирует постепенную адаптацию к цифровому медиакосмосу. Установлено, что подавляющее большинство украинских библиотек находится на стадии исследования цифровых технологий, которая предшествует активной фазе цифровой модернизации. Выявлены ключевые проблемы, стоящие на пути библиотечной цифровой модернизации. Выделены пять уровней цифровой модернизации отечественных библиотек.

Ключевые слова: библиотека, цифровое медиакосмос, цифровизация, цифровая адаптация библиотек, цифровая модернизация библиотек.

Davydova I.O., Marina O.Yu.

Kharkiv State Academy of Culture

CURRENT STATE OF DIGITAL MODERNIZATION OF THE LIBRARY OF UKRAINE

Summary

The article is devoted to the research of the current state of digitization of ukrainian libraries. It has been stated that sociotechnical development level of Ukrainian libraries shows their gradual adaptation to digital media space. It has been established that the vast majority of Ukrainian libraries are at the stage of research and testing of digital technologies, which preceded the active phase of digital modernization. The key problems facing the library digital modernization obstacle are revealed. Five levels of digital modernization of Ukrainian libraries have been marked out.

Keywords: library, digital media space, digitalization, digital adaptation of libraries, digital modernization of libraries.